

Naturvårdsverket
106 48 Stockholm

Att. Egon Enocksson

egon.enocksson@naturvardsverket.se

registrator@naturvardsverket.se

Ärendenummer

NV-06762-12

Datum

2016-01-15

Angående planerna att anlägga Kriegers Flak Offshore Wind Farm

Sveriges Ornitologiska Förening – BirdLife Sverige (SOF – BirdLife) har enligt Esbokonventionen fått del av information och underlagsmaterial (främst *Kriegers Flak Offshore Wind Farm, Birds and Bats, EIA – Technical Report, June 2015*) för den inom danskt territorialvatten planerade vindkraftparken Kriegers Flak Offshore Wind Farm (Kriegers Flak OWF). Föreningen lämnar här nedan kortfattade synpunkter på projektet, främst med avseende på alfågel, rovfåglar och trana.

Alfågel (*Clangula hyemalis*)

Enligt nya beräkningar kommer alfågeln att genomgå en global minskning med 59 % över tre generationer (1993 – 2020)¹. Visserligen varierar antalen mellan olika år, men det finns inget som tyder på att alfågeln ändrat vanor så att större mängder övervintrar i andra havsområden, exempelvis Vita Havet². Den drastiska minskningen har placerat den övervintrande alfågelpopulationen i kategorin *Starkt hotad* (EN) på svenska rödlistan. Alfågel förefaller vidare vara en av de arter som är mest känslig för vindkraftparker och uppvisar hög grad av undvikandebeteende, utan tillvänjning flera år efter etablering^{3,4}.

¹ Hearn, R., Harrison, A. & Cranswick, P. 2015. *International Single Species Action Plan for the conservation of the Long-tailed Duck Clangula hyemalis 2016-2025*.

² Nilsson, L. 2011. *Inventering av alfågel och andra havslevande andfåglar i svenska farvatten 2007-2011*. Sammanfattade Rapport. Department of Ecology, Lund University. 25 pp.

³ Nilsson, L. & Green, M. 2011. *Birds in southern Öresund in relation to the windfarm at Lillgrund. Final report of the monitoring program 2001-2011*. Biologiska Institutionen, Lunds Universitet. 85 pp. (Rapporten kan laddas ner på Vattenfalls hemsida: <http://www.vattenfall.se/sv/lillgrund-vindkraftpark.htm>)

⁴ Petersen, I.K. et al. 2006. *Final results of bird studies at the offshore wind farms at Nysted and Horns Rev, Denmark*. Report commissioned by Dong Energy and Vattenfall A/S. National Environmental Research. 166 pp. (Rapporten kan laddas ner från <http://www.we-at-sea.org/docs/ecologicalReports/aboveWater/Birdsfinal2005.pdf>)



Vindkraftsutbyggnadens påverkan på alfågeln har hittills varit begränsad men antas, liksom exempelvis omfattande oljeutsläpp, vara additiv och de kumulativa effekterna framöver skulle kunna bli förödande³. En stor expansion av havsbaserad vindkraft förväntas i Östersjöregionen och exploateringsplanerna sammanfaller med grunda områden där det är lättare/billigare att uppföra vindkraftverk. Dessa koncentreras därmed till de för sjöfåglar viktigaste födosöksplatserna. Risken är uppenbar att de kumulativa effekterna på sikt får stor genomslagskraft med drastisk påverkan på redan hårt utsatta sjöfågelpopulationer som följd.

Föreliggande rapport innehåller grundligt genomförda undersökningar av effekter på fågellivet från den planerade vindkraftparken på Kriegers flak. Då alfågeln i exakta numerär fortfarande är relativt talrik i Östersjön utgör de möjligen dryga tusentalet alfåglar som bedöms trängas undan bara en liten del (<1 %) av populationen. Rapporten förutspår ändå att den hotade alfågeln kommer att utsättas för måttlig påverkan. SOF – BirdLife motsätter sig därmed bestämt vidare exploatering av Kriegers flak. SOF – BirdLife hävdar att all påverkan som bidrar till ytterligare kännbara populationsnedgångar strider mot vårt gemensamma ansvar och vår skyldighet att skydda utsatta fågelarter. Förnybar energiframställning får inte ske på ekosystemens bekostnad. Såväl vindkraftsbranschen som myndigheter måste ta gemensamt ansvar att placera vindkraftparker utanför de grunda utsjöbankarna, även om den ekonomiska kostnaden därmed blir högre. SOF – BirdLife har vid upprepade tillfällen påpekat värdet av Östersjöns utsjöbankar, som är få till antalet och sammantaget täcker en mycket begränsad yta. Dessa grunda havsområden är av stor ekologisk betydelse och deras värden måste bevaras.

Rovfåglar

Placering av vindkraftparker mitt i kända flygleder strider mot allmänna rekommendationer om hänsyn till naturvärden och ska generellt undvikas. Även föreliggande rapport redovisar att kollisionsmortaliteten sannolikt är tämligen proportionell mot antalet flyttfåglar, som i detta fall dessutom huvudsakligen passerar i rotorhöjd. I förstudierna har en del rovfåglar förvisso flugit under rotorhöjd, men huruvida deras flyghöjd och färdväg kan komma att ändras vid närvaro av vindkraftverken är oklart. Studierna har också fokuserat på höstflyttningen och det kan vara så att antalen faktiskt är större under våren. Även om ingen rovfågelpopulation bedöms påverkas i större utsträckning av



Kriegers flak OWF anser SOF - BirdLife att placeringen mitt i känt flyttfågelstråk är klart olämplig.

Trana (*Grus grus*)

En betydande andel, närmare bestämt ca 11 000 individer eller 13 % av den svensk-norska tranopopulationen passerar över området där den aktuella vindkraftparken planeras. De flesta uppskattas dessutom göra det i rotorhöjd. Resultat från genomförda kollisionberäkningar visar att uppskattningsvis nära 300 tranor kommer att kollidera med vindkraftverken inom Kriegers Flak OWF varje år. Detta bedöms innebära en måttlig påverkan på populationen. Siffrorna blir emellertid riktigt skrämmande vid beräkning av de kumulativa effekterna av samtliga uppförda och planerade vindkraftparker i närheten. Dödstaten kan då uppgå till 2 700 tranor per år, vilket skulle innebära en icke hållbar påverkan även för en ökande population. Faktum är att gränsen för vad populationen tål kan uppnås även om bara redan tillståndsgivna tyska vindkraftparker och Kriegers Flak uppförs. Man har i beräkningarna nämligen inte tagit hänsyn till andra antropogena mortalitetsfaktorer (såsom kollisioner med elledning och andra vindkraftparker, habitatförluster, jakt) och dessutom utgått från att tranorna passerar jämnt fördelade över Arkonabäckenet, även om den planerade parken ligger centralt mellan södra Sverige och den viktiga rastplatsen Rügen. Den bedömda påverkan strider uppenbart mot gällande naturvårdsdirektiv, däribland uppsatta regelverk kring bevarande av integriteten hos Natura 2000-områden som pekats ut för att skydda särskilda arter (trana i det aktuella fallet).

En åtgärd som kan minska påverkan är installation av system (eller observatörer) som informerar om när flockar med tranor närmar sig vindkraftverken, vars rotorerna då stoppas. Den stora lejonparten av den norsk-svenska tranopopulationen passerar över Östersjön under ett fåtal dagar, varför en sådan åtgärd skulle medföra tämligen liten effekt på den totala elproduktionen.

SAMMANFATTANDE SLUTSATS

Det är förvisso billigare att bygga på Kriegers flak än på djupare vatten (som är mindre attraktiva för alfåglar m.fl.) och utanför de stora sträcklederna, men det



är inte etiskt försvarbart att exploatera den tänkta platsen eftersom vi vet att det med stor sannolikhet medför måttlig till betydande påverkan på särskilt skyddsvärda fågelarter. SOF – BirdLife ser alltså med oro på det planerade projektet. Kriegers Flak OWF innebär habitatförluster och undanträngning av flera sjöfågelarter, men i synnerhet alfågeln som är stadd i allvarlig populationsminskning. SOF – BirdLifes rekommendation är, i enlighet med ledande sjöfågelforskarens hållning, att helt undvika vindkraftsexploatering på Östersjöns grunda utsjöbankar (<20 m).

Vidare anser SOF – BirdLife att placeringen av en vindkraftpark i ett känt flyttfågelstråk för rovfåglar och tranor, varav de flesta kommer att passera i rotorhöjd med påföljd att den kumulativa effekten för trana bedöms bli betydande, strider mot EUs naturvårdsdirektiv om medlemsländernas skyldighet att skydda de fågelpopulationer vi har gemensamt ansvar för. Uppförande av sådan vindkraftpark innebär avsiktligt dödande enligt prejudicerande EU-domar (exempelvis C-103/00), vilka Danmark är förbundet att följa.

Slutrekommendationen blir således att omplacera den planerade vindkraftparken.

Daniel Bengtsson
Vindkraftshandläggare
BirdLife Sverige
Tel. 070 515 45 33
E-post: daniel.bengtsson@birdlife.se